

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

12 листопада 2019 р.

Київ

№ 742-р

Про результати розгляду
справи про державну допомогу

За результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (вх. № 141-ПДД від 07.03.2019) (далі – Повідомлення) розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 31.05.2019 № 01/178-р розпочато розгляд справи про державну допомогу № 500-26.15/46-19-ДД (далі – Справа) для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції (далі – Справа).

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали Справи та подання з попередніми висновками від 30.08.2019 № 500-26.15/46-19-ДД/381-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

- (1) Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) відповідно до статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» подано до Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) повідомлення про нову державну допомогу, зареєстроване в Комітеті за № 141-ПДД від 07.03.2019.
- (2) Комітетом листом від 21.03.2019 № 500-29/05-3786 Повідомлення залишено без руху та запитано додаткову інформацію.
- (3) Листом від 01.04.2019 № 063-2319 (вх. № 5-01/3971 від 02.04.2019) (далі – Лист) Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) надано додаткову інформацію до Повідомлення.
- (4) За результатами розгляду Повідомлення розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 31.05.2019 № 01/178-р розпочато розгляд справи про державну допомогу № 500-26.15/46-19-ДД для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції. Листом Антимонопольного комітету України від 03.06.2019 № 500-29/02-7103 направлено копію розпорядження на адресу Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). На офіційному вебпорталі Антимонопольного комітету України опубліковано інформацію про початок розгляду справи про державну допомогу із зверненням до всіх заінтересованих осіб щодо подання ними протягом 30 календарних днів

вмотивованих заперечень та зауважень щодо надання державної допомоги та іншої інформації у зв'язку з розглядом справи про державну допомогу.

- (5) Листом Антимонопольного комітету України від 25.06.2019 № 500-29/01-8146 запитано додаткову інформацію. Листом від 04.07.2019 № 063/4725 (вх. № 5-01/7725 від 05.07.2019) Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) надано відповідь на зазначений лист.
- (6) Листами від 22.04.2019 № 500-29/08-5312 та від 26.06.2019 № 500-29/08-8174 Комітет звернувся до Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон) щодо надання необхідної інформації для розгляду Справи.
- (7) Мінрегіон листами від 17.05.2019 № 7/15.2/8044-19 (вх. № 6-01/5817 від 20.05.2019) та від 25.07.2019 № 7/15.2/12095-19 (вх. № 6-01/8607 від 26.07.2019) надало відповідь на листи Комітету.

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (8) Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент) (01004, м. Київ, б-р Т. Шевченка, 3, ідентифікаційний код юридичної особи 02147629).

2.2. Отримувачі підтримки

- (9) Комунальне підприємство з утримання та експлуатації житлового фонду спеціального призначення «Спецжитлофонд» (далі – КП «Спецжитлофонд») (04071, м. Київ, вул. Оболонська, 34, ідентифікаційний код юридичної особи 31454734).
- (10) Комунальне підприємство «Група впровадження проекту з енергозбереження в адміністративних і громадських будівлях міста Києва» (далі – КП «ГВПЕ») (01601, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 3 А, ідентифікаційний код юридичної особи 25772436).
- (11) Комунальне підприємство «Дирекція з капітального будівництва та реконструкції «Київбудреконструкція» (далі – КП «Київбудреконструкція») (01601, м. Київ, вул. Велика Житомирська, 15 А, ідентифікаційний код юридичної особи 37932233).
- (12) Комунальне підприємство з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ» (далі – КП «Житлоінвестбуд-УКБ») (01030, м. Київ, вул. Володимирська, 42, ідентифікаційний код юридичної особи 31958324).
- (13) Далі – Комунальні підприємства.

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (14) Поліпшення умов для навчання й фізичного розвитку дітей та учнів навчальних закладів міста Києва.

2.4. Очікуваний результат

(15) Здійснення капітальних ремонтів навчальних закладів.

2.5. Форма підтримки

(16) Поточні та капітальні трансферти.

2.6. Обсяг підтримки

(17) Загальний обсяг підтримки – 343 565 630 грн.

(18) КП «Спецжитлофонд» – 23 479 000 грн.

(19) КП «ГВПЕ» – 142 235 600 грн.

(20) КП «Київбудреконструкція» – 62 851 030 грн.

(21) КП «Житлоінвестбуд-УКБ» – 115 000 000 грн.

2.7. Підстава для надання підтримки

(22) Рішення Київської міської ради № 416/6467 від 13.12.2018 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік».

(23) Програма економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затверджена рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049.

(24) Рішення Київської міської ради № 415/6466 від 13.12.2018 «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049».

2.8. Тривалість підтримки

(25) З 01.01.2019 по 31.12.2019.

3. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОГРАМИ

(26) Відповідно до Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049 (в редакції рішення Київської міської ради від 13.12.2018 № 415/6466) (далі – Програма) головною метою Програми є створення умов для економічного зростання та вдосконалення механізмів управління розвитком міста на засадах ефективності, відкритості та прозорості, посилення інвестиційної та інноваційної активності, забезпечення належного функціонування інженерно-транспортної та комунальної інфраструктури, проведення цілеспрямованої містобудівної політики, дотримання високих екологічних стандартів та, в результаті цього, підвищення конкурентоспроможності міста, доступності для широкого кола соціальних послуг, забезпечення гідних умов життя та загального підвищення добробуту населення.

(27) Будівництво об'єктів соціальної сфери у місті Києві здійснюється за рахунок коштів міського бюджету в обсягах, які визначені в Програмі на відповідний рік.

3.1. КП «Спецжитлофонд»

- (28) Відповідно до підпункту 2.1 Статуту КП «Спецжитлофонд», затвердженого розпорядженням Київської міської державної адміністрації від 19.04.2001 № 777 (у редакції розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 22.08.2017 № 1014 (далі – Статут КП «Спецжитлофонд»), підприємство засноване на комунальній власності територіальної громади міста Києва й підпорядковується Департаменту будівництва та житлового забезпечення виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).
- (29) Відповідно до підпункту 3.2 Статуту КП «Спецжитлофонд» предметом діяльності підприємства, зокрема, є здійснення функцій замовника будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту житлових, нежитлових будинків, споруд (у тому числі промислових), гуртожитків, а також навчальних, медичних, культурних та інших закладів.
- (30) Згідно з Програмою та відповідними розпорядженнями виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) КП «Спецжитлофонд» визначено замовником виконання робіт на таких об'єктах:
- капітальний ремонт стадіону з трибунами та спортивних майданчиків спеціалізованої загальноосвітньої школи I-III ступенів з поглибленим вивченням предметів художньо-естетичного циклу № 302 міста Києва на вул. Декабристів, 8-А у Дарницькому районі;
  - капітальний ремонт будівлі дошкільного навчального закладу № 661 на вул. Прирічній, 3 в Оболонському районі;
  - капітальний ремонт будівлі школи I ступеня № 311 Деснянського району міста Києва на вул. Милославській, 27.

3.2. КП «ГВПЕ»

- (31) Відповідно до Статуту КП «ГВПЕ», затвердженого розпорядженням Київської міської державної адміністрації від 02.06.2004 № 933 (у редакції розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 01.11.2017 № 1375 (далі – Статут КП «ГВПЕ»), підприємство засноване на комунальній власності територіальної громади міста Києва. Підприємство віднесено до сфери управління виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) і підпорядковане Департаменту житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).
- (32) Відповідно до підпункту 3.2 Статуту КП «ГВПЕ», предметом діяльності підприємства, зокрема, є здійснення функцій замовника з проектування та виконання будівельних робіт.
- (33) Відповідно до Листа державна підтримка надається у формі поточних трансфертів міського бюджету на програми та заходи у сфері освіти (обслуговування модульних індивідуальних теплових пунктів) та капітальних трансфертів на програми та заходи у сфері освіти (капітальні ремонти та модернізація закладів освіти (151 об'єкт).

3.3. КП «Київбудреконструкція»

- (34) Відповідно до Статуту КП «Київбудреконструкція», затвердженого рішенням Київської міської ради від 25.13.2010 № 448/3886 (далі – Статут КП «Київбудреконструкція»), підприємство засноване на комунальній власності територіальної громади міста та

підпорядковане Головному управлінню комунального господарства виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

- (35) Відповідно до підпункту 3.1 Статуту КП «Київбудреконструкція» підприємство створено з метою, зокрема, забезпечення будівництва (реконструкції), експлуатації ТЕЦ на відновлювальному паливі та інших об'єктів, що споруджуються за замовленням Головного управління комунального господарства виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), забезпечення ефективного будівництва (реконструкції), переобладнання споруд і об'єктів господарського та соціально-побутового призначення за рахунок фінансування з місцевого та державного бюджетів.
- (36) Відповідно до Програми та відповідних розпоряджень виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) КП «Київбудреконструкція» визначено замовником робіт з капітального ремонту дошкільних навчальних закладів, облаштування спортивних майданчиків у закладах освіти (18 об'єктів).

3.4. КП «Житлоінвестбуд-УКБ»

- (37) Відповідно до підпункту 1.1 Статуту КП «Житлоінвестбуд-УКБ», затвердженого розпорядженням Київської міської державної адміністрації від 21.02.2002 № 336 (у редакції розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 17.12.2014 № 1458 (далі – Статут КП «Житлоінвестбуд-УКБ»)), підприємство засноване на комунальній власності територіальної громади міста Києва й підпорядковане Департаменту будівництва та житлового забезпечення виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).
- (38) Відповідно до підпункту 2.2 Статуту КП «Житлоінвестбуд-УКБ» підприємство виконує функції замовника (забудовника) будівництва житлових будинків і об'єктів обслуговування населення, реконструкції, капітального ремонту та забудови мікрорайонів та кварталів, у тому числі, що фінансуються Департаментом будівництва та житлового забезпечення виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).
- (39) Згідно з Програмою та відповідними розпорядженнями виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) КП «Житлоінвестбуд-УКБ» визначено замовником робіт із капітального ремонту закладів освіти (78 об'єктів).

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (40) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (41) Державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
  - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
  - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
  - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

- (42) Відповідно до частини другої статті 1 Закону терміни «суб'єкт господарювання», «товар», «економічна конкуренція (конкурентія)» вживаються у Законі у значенні, наведеному у Законі України «Про захист економічної конкуренції».
- (43) Відповідно до підпункту 1 пункту «а» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить організація за рахунок власних коштів і на пайових засадах будівництва, реконструкції і ремонту об'єктів комунального господарства та соціально-культурного призначення, жилих будинків, шляхів місцевого значення, а також капітального та поточного ремонту вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах).
- (44) Відповідно до підпункту 2 пункту «а» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить виконання або делегування на конкурсній основі генеральній будівельній організації (підрядній організації) функцій замовника на будівництво, реконструкцію і ремонт житла, інших об'єктів соціальної та виробничої інфраструктури комунальної власності.
- (45) Відповідно до пункту 3 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу України головний розпорядник бюджетних коштів отримує бюджетні призначення шляхом їх затвердження у законі про Державний бюджет України (рішенні про місцевий бюджет); приймає рішення щодо делегування повноважень на виконання бюджетної програми розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня та/або одержувачами бюджетних коштів, розподіляє та доводить до них у встановленому порядку обсяги бюджетних асигнувань.

4.1. Послуги, що становлять загальний економічний інтерес

- (46) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес, – послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (47) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється, зокрема, на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (48) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (49) Згідно з пунктом «с» додатка XXIII до глави 10 розділу IV Угоди послуги загального економічного інтересу визначені як «економічна діяльність, яку органи влади

визначають як особливо важливу для громадян, і яка не може здійснюватися (або могла б здійснюватися за інших умов) без державного втручання. Така діяльність повинна виявляти особливий характер порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності».

(50) Щоб бути класифікованими як послуги, що становлять загальний економічний інтерес, послуги повинні бути адресовані громадянам або бути в інтересах суспільства в цілому.

(51) Згідно зі статтею 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання послуг, що мають загальний економічний інтерес, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:

- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
- повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку – обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно-визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.

(52) Відповідно до статті 262 (4) Угоди підприємства, уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій Частині, в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.

(53) У своєму рішенні від 24.07.2003 № 280/00 у справі Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH Європейський Суд визнав, що компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес (далі – ПЗЕІ), не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії (далі – критерії Altmark):

- суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення);
- параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
- компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні

громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку;

- якщо суб'єкт господарювання, який надає послуги, обирається не шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, тоді рівень компенсації визначається, ґрунтуючись на аналізі витрат, які є типовими для суб'єкта господарювання, який міг би надавати такі послуги, з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку.

4.2. Критерії оцінки допустимості державної допомоги, яка спрямована на послуги, що становлять загальний економічний інтерес

(54) Якщо критеріїв Altmark не дотримано, з урахуванням положень статей 264 та 267 Угоди, для проведення відповідної оцінки застосовуються положення Рішення Комісії 2012/21/EU від 20 грудня 2011 року щодо застосування Статті 106 (2) Договору про функціонування Європейського Союзу до державної допомоги у формі компенсації витрат на надання державних послуг певним суб'єктам господарювання, яким доручено надання послуг загального економічного інтересу (далі – Рішення Європейської комісії від 20.12.2011), Рамкове повідомлення Комісії ЄС щодо державної допомоги у формі компенсації за надання публічних послуг (2011) 2012/C 8/03 (далі – Рамкове повідомлення щодо ПЗЕІ).

(55) Згідно з Рішенням Європейської комісії від 20.12.2011, для того щоб забезпечити дотримання критеріїв, викладених у статті 106 (2) Договору, необхідно встановити більш точні умови, які повинні виконуватися стосовно доручення діяльності послуг загального економічного інтересу. Сума компенсації може бути належним чином розрахована й перевірена, лише якщо зобов'язання надання публічних послуг, що покладаються на суб'єктів господарювання, чітко визначені в одному або кількох актах компетентних державних органів у відповідній державі-члені. Форма документа може змінюватися в різних державах-членах, але вона повинна вказувати принаймні відповідні підприємства, точний зміст і тривалість, а в разі потреби – територію, на якій накладені зобов'язання на надання публічних послуг, надані будь-які виняткові або спеціальні права, а також опис механізму компенсації та параметрів для визначення компенсації та уникнення й відшкодування будь-якої можливої надмірної компенсації.

(56) Відповідно до Рішення Європейської комісії від 20.12.2011, Рамкового повідомлення щодо ПЗЕІ відповідальність за надання ПЗЕІ покладається на виконавців таких послуг відповідним актом, яким встановлено, зокрема:

- зміст та тривалість зобов'язань щодо надання ПЗЕІ (тривалість визначається виходячи з об'єктивних критеріїв, зокрема періоду амортизації основних засобів, необхідних для надання ПЗЕІ);
- суб'єкт(и) господарювання та, де це можливо, відповідна територія;
- характер будь-яких спеціальних чи ексклюзивних прав, що надаються суб'єкту(ам) господарювання;
- опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку, контролю та перегляду компенсації (сума компенсації не повинна перевищувати суму, необхідну для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку. Чисту вартість можна розрахувати як різницю між витратами на надання ПЗЕІ та доходами від їх надання. До витрат, які необхідно враховувати, належать усі витрати, необхідні для надання ПЗЕІ; якщо діяльність суб'єкта господарювання обмежується наданням ПЗЕІ, усі його витрати можуть бути враховані; якщо суб'єкт господарювання

також надає інші послуги, необхідно враховувати тільки ті витрати, які пов'язані з наданням ПЗЕІ (у такому випадку необхідне використання параметрів для розподілу витрат і доходів); витрати, пов'язані з інвестиціями, можуть бути взяті до уваги, якщо це необхідно для функціонування послуги загального економічного інтересу);

- опис заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації (відповідний орган повинен забезпечувати, щоб компенсація за надання ПЗЕІ відповідала встановленим вище умовам; у разі отримання надмірної компенсації, така компенсація повинна бути повернена, а параметри для розрахунку компенсації повинні бути оновлені на майбутнє. Для контролю за надмірною компенсацією повинні проводитись регулярні перевірки, принаймні кожні три роки протягом виконання зобов'язань).

(57) Крім того, з метою уникнення дискримінації Рамковим повідомленням щодо ПЗЕІ встановлено, що якщо орган призначає надання однієї і тієї ж ПЗЕІ для кількох суб'єктів господарювання, компенсація повинна розраховуватися на підставі одного й того ж самого методу для кожного суб'єкта господарювання.

(58) Також, під час розробки методу компенсації, потрібно ввести стимули для ефективного забезпечення ПЗЕІ високого стандарту. Стимули ефективності можуть бути розроблені різними способами, щоб найкращим чином відповідати специфіці кожного конкретного випадку або сектору.

5. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

5.1. Наявність державної допомоги на рівні будівництва / реконструкції / ремонту інфраструктури

(59) Відповідно до статті 1 Закону України «Про освіту» заклад освіти - юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність, при цьому освітня діяльність - діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті.

(60) Відповідно до статті 10 Закону України «Про освіту» невід'ємними складниками системи освіти є: дошкільна освіта, повна загальна середня освіта, позашкільна освіта, спеціалізована освіта, професійна (професійно-технічна) освіта, фахова передвища освіта, вища освіта, освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта.

(61) Відповідно до статті 4 Закону України «Про освіту» держава забезпечує: безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти відповідно до стандартів освіти; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої і післядипломної освіти відповідно до законодавства:

- для здобувачів дошкільної та повної загальної середньої освіти - за рахунок розвитку мережі закладів освіти всіх форм власності та їх фінансового забезпечення у порядку, встановленому законодавством, і в обсязі, достатньому для забезпечення права на освіту всіх громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, які постійно або тимчасово проживають на території України;
- для здобувачів позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та післядипломної освіти - у закладах освіти чи інших суб'єктів освітньої діяльності за рахунок фінансування з державного та/або місцевого бюджетів у порядку, встановленому законодавством;

- для здобувачів вищої освіти - у закладах освіти за рахунок фінансування з державного та/або місцевого бюджетів у порядку, встановленому законодавством.
- (62) Відповідно до роз'яснення Антимонопольного комітету України з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги від 13.09.2018 № 12-pp/дд фінансування за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів освітньої діяльності закладів освіти не міститиме ознак державної допомоги, у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», за таких умов:
- освітня діяльність здійснюється в рамках національної системи освіти і спрямовується та контролюється відповідними органами державної та/або місцевої влади;
  - освітні послуги перебувають у безоплатному доступі для населення;
  - освітня діяльність має на меті виконання завдання перед населенням України в соціальній, культурній та освітній сфері, а не отримання прибутку.
- (63) Відповідно до частини першої статті 6 Закону України «Про загальну середню освіту» громадянам України незалежно від раси, кольору шкіри, особливостей інтелектуального, соціального і фізичного розвитку, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, стану здоров'я, особливих освітніх потреб, місця проживання, складних життєвих умов, мовних або інших ознак забезпечується доступність і безоплатність здобуття повної загальної середньої освіти у державних і комунальних навчальних закладах.
- (64) Відповідно до частини другої статті 3 Закону України «Про дошкільну освіту» держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної освіти в державних і комунальних закладах дошкільної освіти у межах державних вимог до змісту, рівня й обсягу дошкільної освіти (Базового компонента дошкільної освіти) та обов'язкову дошкільну освіту дітей старшого дошкільного віку.
- (65) Відповідно до підпункту 1 пункту «б» статті 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать забезпечення в межах наданих повноважень доступності і безоплатності освіти і медичного обслуговування на відповідній території.
- (66) Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) є головним розпорядником бюджетних коштів на проведення капітальних ремонтів закладів освіти. Замовниками робіт відповідно до розпоряджень виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) визначені Комунальні підприємства.
- (67) За інформацією від надавача, заклади дошкільної та загальної середньої освіти міста Києва є складовою національної системи освіти, засновані Київською міською радою, перебувають у комунальній власності територіальної громади міста Києва, та відповідно до розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 10.12.2010 № 1112 «Про питання організації управління районами в місті Києві» передані до сфери управління районних у місті Києві державних адміністрацій.
- (68) Покращення матеріально-технічної бази закладів освіти шляхом проведення капітальних ремонтів сприятиме більш якісному наданню освітніх послуг комунальними закладами освіти, основною метою діяльності яких є надання освітніх послуг, а не отримання прибутку.

(69) Як наслідок, проведення ремонтів та заходів з обслуговування модульних індивідуальних теплових пунктів у закладах освіти не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

5.2. наявність державної допомоги на рівні виконання функцій замовника

5.2.1. КП «ГВПЕ»

(70) КП «ГВПЕ» фінансується за рахунок коштів бюджету міста Києва, фінансування здійснюється в межах затвердженого обсягу видатків відповідно до замовлення на фінансування на підставі укладених договорів та підписаних актів виконаних робіт. Штат працівників за рахунок служби замовника при проведенні капітальних ремонтів не утримується.

(71) Отже, до глави 10 «Утримання служби замовника» включаються лише кошти на здійснення технічного нагляду (у розмірі до 1,5 %).

(72) Оскільки штатним розписом КП «ГВПЕ» відповідні спеціалісти не передбачені, КП «ГВПЕ» через процедуру закупівлі у встановленому порядку залучає спеціалістів із технічного нагляду з покладанням на них окремих функцій замовника будівництва, що обумовлюється договором підряду.

(73) Профінансовані кошти з бюджету міста Києва для забезпечення реалізації проектів з енергозбереження перераховуються КП «ГВПЕ» підрядним організаціям, визначеним відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», відповідно до укладених договорів та актів виконаних робіт, у повному обсязі та не використовуються підприємством на інші цілі.

(74) Функція замовника щодо заходів з обслуговування модульних індивідуальних теплових пунктів відсутня, оскільки це послуга, а не роботи з реконструкції та капітального ремонту. Усі організації, що залучаються до таких послуг, обираються виключно шляхом процедур закупівель у системі ProZogo.

(75) Отже, враховуючи наведену інформацію, фінансова підтримка КП «ГВПЕ», що передбачена Повідомленням, не створює переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності, а отже, не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

5.2.2. КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ»

5.2.2.1. Надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес

(76) Щоб бути класифікованими як послуги, що становлять загальний економічний інтерес, послуги повинні бути адресовані громадянам або бути в інтересах суспільства в цілому.

(77) КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» здійснюють функції замовника щодо об'єктів освітньої інфраструктури, які перебувають у безкоштовному доступі та здійснюють свою діяльність з метою задоволення потреб населення в соціальній, культурній та освітній сферах. Крім того, законодавством України передбачено зобов'язання держави забезпечувати доступність та безоплатність освіти у державних і комунальних закладах, що не може надаватися на комерційній

основі. Отже, Комунальні підприємства задовольняють потреби територіальної громади міста Києва в об'єктах соціальної інфраструктури та виконують завдання органу місцевого самоврядування щодо доступності цієї інфраструктури.

- (78) Враховуючи викладене, виконання функцій замовника з будівництва / реконструкції об'єктів соціальної інфраструктури є послугами, що становлять загальний економічний інтерес.
- (79) Відповідно до статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на будь-яку підтримку господарської діяльності, пов'язаної, зокрема, з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (80) Компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, якщо задовольняються чотири сукупних критерії Altmark:

- суб'єкт господарювання, що отримує компенсацію, повинен фактично виконувати зобов'язання щодо надання таких послуг, а послуги повинні бути визначені; покладення зобов'язання з надання ПЗЕІ повинне бути виражене актом, який залежно від особливостей законодавства, може мати законодавчий або регуляторний характер, або виражатись у формі договору. У такому акті повинно, як мінімум, бути визначено: зміст і тривалість зобов'язань з надання ПЗЕІ, назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги, характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ, методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації, механізм для уникнення і повернення надмірної компенсації.

Зобов'язання для КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» щодо здійснення функцій замовника визначені відповідними розпорядженнями виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), якими Комунальні підприємства визначені замовниками робіт, зазначених у цих розпорядженнях щодо відповідних об'єктів. Однак, відповідно до підпункту 2 пункту «а» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить **виконання або делегування на конкурсній основі** генеральній будівельній організації (підрядній організації) **функцій замовника на будівництво, реконструкцію і ремонт житла, інших об'єктів соціальної та виробничої інфраструктури комунальної власності.** Отже, КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» **були визначені замовниками без проведення конкурсу, всупереч вимогам Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», тобто не можуть вважатися належними отримувачами державної допомоги.** Крім того, розпорядження не містять характеру будь-яких виключних або спеціальних прав, методики розрахунку та перегляду компенсації і механізму для уникнення і повернення надмірної компенсації;

- параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом.

Компенсація витрат на утримання служби замовника визначається відповідно до пункту 5.8.13 ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва» в обґрунтованому замовником розмірі, але не більше ніж 2,5 відсотка від підсумку графі 7 глав 1 – 9 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва. При

цьому, відповідно до ДСТУ Б Д.1.1-1:2013, зазначений показник не враховує прибутку замовника, що було підтверджено в листі Мінрегіону. Однак, ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва» містять лише загальне правило, за яким компенсація має не перевищувати 2,5 відсотка, та не містять переліку витрат служби замовника, параметрів для розрахунку компенсації тощо, що не дає можливості стверджувати про обґрунтованість розміру компенсації;

- компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається в підприємства, та розумного рівня прибутку.

Надавач не надав доказів того, що компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням ПЗЕІ щодо кожного об'єкта будівництва;

- якщо суб'єкт господарювання, який надає послуги, обирається не шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, тоді рівень компенсації визначається, ґрунтуючись на аналізі витрат, які є типовими для суб'єкта господарювання, який зміг би надавати такі послуги, з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку.

КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» не було обрано на конкурсних засадах для здійснення функцій замовника. Також відсутня інформація від надавача, що аналіз витрат було розраховано з урахуванням витрат, які були б понесені типовим суб'єктом господарювання, який зміг би надавати такі послуги.

(81) Отже, Департамент не надав достатніх обґрунтувань того, що компенсація на надання послуг, які становлять загальний економічний інтерес, є обґрунтованою, тобто не перевищує суми, необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ щодо кожного конкретного об'єкта. Також відсутній опис заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації.

(82) Враховуючи викладене, чотири сукупних критерії Altmark кумулятивно не дотримано.

(83) Отже, державна підтримка для здійснення заходів щодо компенсації витрат за виконання функцій замовника не може вважатися компенсацією обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини другої статті 3 Закону.

5.2.2.2. Визнання належності заходу підтримки до державної допомоги

5.2.2.2.1. Надання підтримки суб'єкту господарювання

(84) Відповідно до Статутів, КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» є юридичними особами, мають самостійні баланси, рахунки в установах банків та казначействі, печатки зі своїми повними найменуваннями та ідентифікаційні коди, штампи, бланки. Предметом діяльності Підприємств, зокрема, є виконання функцій замовників з нового будівництва, реконструкції, капітального ремонту

та технічного переоснащення об'єктів, здійснення технічного нагляду за виконанням будівельних та ремонтних робіт тощо.

(85) Отже, Комунальні підприємства є суб'єктами господарювання в розумінні Закону.

5.2.2.2.2. Надання підтримки за рахунок ресурсів держави

(86) Відповідно до інформації, наданої в Повідомленні, фінансова підтримка КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» надається відповідно до Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049 (в редакції рішення Київської міської ради від 13.12.2018 № 415/6466) за рахунок коштів бюджету міста Києва, тобто за рахунок місцевих ресурсів, у розумінні Закону.

5.2.2.2.3. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

(87) Відповідно до підпункту 2 пункту «а» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить **виконання або делегування на конкурсній основі** генеральній будівельній організації (підрядній організації) функцій замовника на будівництво, реконструкцію і ремонт житла, інших об'єктів соціальної та виробничої інфраструктури комунальної власності.

(88) Відповідно до інформації, отриманої від надавача, КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» не були обрані на конкурсній основі для виконання функцій замовника з будівництва / реконструкції.

(89) Отже, визначення КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» замовниками з будівництва / реконструкції не на конкурсній основі відповідно до підпункту 2 пункту «а» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», спотворює економічну конкуренцію.

5.2.2.2.4. Створення переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

(90) За інформацією, отриманою в рамках розгляду справи, КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» отримують кошти за здійснення служби замовника в розмірі до 2,5 % від підсумку глав 1 – 9, графі 8 зведеного кошторисного розрахунку.

(91) За інформацією, отриманою від Мінрегіону, розмір коштів на утримання служби замовника на об'єктах будівництва, що фінансуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організації, а також кредитів, наданих під державні гарантії, визначається відповідно до пункту 5.8.13 ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва» в обґрунтованому замовником розмірі, але не більше ніж 2,5 відсотка від підсумку графі 7 глав 1 – 9 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва. При цьому зазначений показник не враховує прибутку замовника.

Виконання функцій замовника залежно від етапів здійснення будівництва поділяється на:
- підготовчо-організаційний (оформлення земельної ділянки під будівництво, підготовка та проведення процедури закупівлі з визначення виконавця проектно-вишукувальних

робіт та складання договору з проєктувальником, складання завдання на проєктування, отримання технічних умов та містобудівних умов та обмежень, прийняття актів виконаних проєктних робіт та контроль за розробленням проєктної документації тощо);

- здійснення будівельних робіт (проведення процедури закупівлі з визначення виконавців будівельних робіт, технічного нагляду за будівництвом, уточнення обсягів виконаних робіт та проведення взаєморозрахунків; забезпечення об'єктів будівництва матеріалами й устаткуванням поставки замовника тощо);

- прийняття об'єкта будівництва в експлуатацію (здійснення контролю і технічного нагляду за своєчасним виконанням пусконаладжувальних робіт, забезпечення реєстрації декларацій про готовність до експлуатації об'єкта або отримання на підставі акта готовності об'єкта сертифіката, визначення балансової вартості об'єкта тощо).

- (92) До витрат на утримання служби замовника належать витрати на заробітну плату, податки, збори, обов'язкові платежі, що передбачені законодавством, службові відрядження, отримання телекомунікаційних, поштових і кур'єрських послуг, утримання будинків (оренда), комунальні послуги, придбання канцтоварів, технічної, спеціальної літератури, утримання автотранспорту тощо.
- (93) Визначення генеральних (підрядних) організацій на капітальний ремонт закладів освіти Комунальні підприємства здійснюють відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі».
- (94) Більша частина суми, отримана КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» для реалізації Програми буде використана для витрат на будівництво / реконструкцію / ремонт і буде передана підприємствам, визначеним на конкурсній основі. Тому вартість виконання робіт буде визначено за ринковими цінами. Отже, сума, передана підрядним організаціям, не створює переваги для КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ».
- (95) Із загальної суми лише максимально 2,5 % покриває витрати КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» для виконання функцій замовника.
- (96) Одним зі способів підтвердження відсутності надмірної компенсації може бути проведення конкурсу при визначенні отримувача підтримки, однак конкурс, проведення якого передбачено Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», не був проведений.
- (97) Компенсація витрат за виконання функцій замовника КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» не відповідає критеріям Altmark, надавач не надав достатньої інформації, яка б підтвердила, що компенсація витрат на утримання служби замовника не є надмірною та покриває лише необхідні та обґрунтовані витрати, що напряду пов'язані з будівництвом зазначених об'єктів, а також необхідний рівень компенсації не визначався, ґрунтуючись на аналізі витрат, які є типовими для суб'єкта господарювання, який зміг би надавати такі послуги.
- (98) Отже, у результаті отримання повідомленої підтримки КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» можуть набувати переваг, які недоступні іншим суб'єктам господарювання за звичайних ринкових умов.

5.2.2.3. Віднесення повідомленої державної підтримки до державної допомоги

(99) Враховуючи наведену інформацію, державна підтримка КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» для компенсації витрат на утримання служби замовника, є державною допомогою, у розумінні Закону, оскільки підтримка надається суб'єктам господарювання за рахунок місцевих ресурсів, спрямована на компенсацію витрат отримувачів, і КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» набувають конкурентних переваг, які недоступні іншим суб'єктам господарювання за звичайних ринкових умов.

5.2.2.4. Оцінка допустимості державної допомоги

(100) Якщо критеріїв Altmark не дотримано, для проведення відповідної оцінки застосовуються положення Рішення Європейської комісії від 20.12.2011 та Рамкове повідомлення щодо ПЗЕІ.

(101) Відповідно до Рішення Європейської комісії від 20.12.2011, Рамкового повідомлення щодо ПЗЕІ відповідальність за надання ПЗЕІ покладається на виконавців таких послуг відповідним актом, яким встановлено, зокрема:

- *зміст та тривалість зобов'язань щодо надання ПЗЕІ (тривалість визначається виходячи з об'єктивних критеріїв, зокрема періоду амортизації основних засобів, необхідних для надання ПЗЕІ);*
- *суб'єкт(и) господарювання та, де це можливо, відповідна територія.*

Відповідними розпорядженнями виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» визначені замовниками будівництва / реконструкції об'єктів, встановлено зміст зобов'язання щодо надання ПЗЕІ, тривалість та територію, на якій надається ПЗЕІ. Проте, відповідно до підпункту 2 пункту «а» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить **виконання або делегування на конкурсній основі** генеральній будівельній організації (підрядній організації) **функцій замовника на будівництво, реконструкцію і ремонт житла, інших об'єктів соціальної та виробничої інфраструктури комунальної власності.** Отже, **КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» були визначені замовниками без проведення конкурсу, всупереч вимогам Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», тобто не можуть вважатися належними отримувачами державної допомоги;**

- *характер будь-яких спеціальних чи ексклюзивних прав, що надаються суб'єкту(ам) господарювання.*

Відповідні розпорядження, якими КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» визначені замовниками об'єктів, **не містять опису будь-яких спеціальних чи ексклюзивних прав, що надаються суб'єкту(ам) господарювання;**

- *опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку, контролю та перегляду компенсації (сума компенсації не повинна перевищувати суму, необхідну для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку. Чисту вартість можна розрахувати як різницю між витратами на надання ПЗЕІ та доходами від їх надання. До витрат, які необхідно*

враховувати, належать усі витрати, необхідні для надання ПЗЕІ; якщо діяльність суб'єкта господарювання обмежується наданням ПЗЕІ, усі його витрати можуть бути враховані; якщо суб'єкт господарювання також надає інші послуги, необхідно враховувати тільки ті витрати, які пов'язані з наданням ПЗЕІ (у такому випадку необхідне використання параметрів для розподілу витрат і доходів); витрати, пов'язані з інвестиціями, можуть бути взяті до уваги, якщо це необхідно для функціонування послуги загального економічного інтересу).

Компенсація розраховується відповідно до ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва» в обґрунтованому замовником розмірі, але не більше ніж 2,5 відсотка від підсумку графі 7 глав 1 – 9 зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва, не перевищує суми, необхідної для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та сумою компенсації). Однак ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва» містять лише загальне правило, за яким компенсація має не перевищувати 2,5 відсотка, та не містять переліку витрат служби замовника, параметрів для розрахунку компенсації тощо, що не дає можливості стверджувати про обґрунтованість розміру компенсації. Крім того, відсутні обґрунтування та докази від надавача того, що сума компенсації не перевищує суми, необхідної для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами від надання ПЗЕІ та покриває лише необхідні та обґрунтовані витрати, що напряду пов'язані з будівництвом кожного із зазначених об'єктів;

- *опис заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації (відповідний орган повинен забезпечувати, щоб компенсація за надання ПЗЕІ відповідала встановленим вище умовам; у разі отримання надмірної компенсації, така компенсація повинна бути повернена, а параметри для розрахунку компенсації повинні бути оновлені на майбутнє. Для контролю за надмірною компенсацією повинні проводитись регулярні перевірки, принаймні кожні три роки протягом виконання зобов'язань).*

Надавач не надав опису заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації (відсутній механізм забезпечення того, щоб компенсація за надання ПЗЕІ відповідала встановленим вище умовам (зокрема, що сума компенсації не перевищує суми, необхідної для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та сумою компенсації), а в разі отримання надмірної компенсації – повернення такої компенсації; у разі отримання надмірної компенсації параметри для розрахунку компенсації повинні бути оновлені на майбутнє.

(102) Враховуючи викладене, положень Рішення Європейської комісії від 20.12.2011 та Рамкового повідомлення щодо ПЗЕІ не дотримано, у зв'язку із чим надання компенсації витрат служби замовника КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» може призвести до надання КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» необґрунтованого розміру витрат на здійснення господарської діяльності.

(103) Тобто, підтримка КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ», що надається відповідно до рішення Київської міської ради № 416/6467 від 13.12.2018 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік», Програми, для здійснення функцій замовника, є **державною допомогою, недопустимою для конкуренції відповідно до частини першої статті 2 Закону**.

(104) Повідомлена державна допомога надається на підставі рішення КМР № 416/6467 від 13.12.2018 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік», Програми, датою початку підтримки зазначено 01.01.2019.

- (105) Отже, з урахуванням пункту 8 частини першої статті 1 Закону, державна допомога, що надається КП «Спецжитлофонд», КП «Київбудреконструкція», КП «Житлоінвестбуд-УКБ» на підставі рішення Київської міської ради № 416/6467 від 13.12.2018 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік», Програми для здійснення функцій замовника, є **незаконною державною допомогою та підлягає поверненню**.
- (106) Повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, здійснюється відповідно до Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.07.2017 № 468.
- (107) Наведені в цьому рішенні обґрунтування та висновки застосовуються виключно для цілей застосування положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та не охоплюють правовідносин, що регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції».
- (108) На подання з попередніми висновками від 30.08.2019 № 500-26.15/46-19-ДД/381-спр (далі – Подання) Департамент листом від 30.09.2019 № 063-6849 (вх. № 5-01/11255 від 30.09.2019) надав зауваження та заперечення по суті порушених питань, а також листи комунальних підприємств. Щодо питання непроведення конкурсу для делегування функцій замовника Департамент у своїх запереченнях зазначає: «покладання виконання функцій замовника саме на комунальні підприємства пов'язане з тим, що останні створені Київською міською радою безпосередньо для виконання функцій органу місцевого самоврядування». Ця ж позиція наведена в листі КП «Спецжитлофонд» від 05.09.2019 № 056/24-2029, у якому зазначено: «взаємовідносини між комунальними підприємствами, які визначені замовниками та виконавчим органом Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією) оформлено відповідними розпорядженнями, як з юридичними особами, заснованими на комунальній власності територіальної громади міста Києва, шляхом зобов'язання їх виконувати функції замовника будівництва/реконструкції об'єкта соціальної та виробничої інфраструктури комунальної власності від імені виконавчого органу міської ради». Крім того, за позицією КП «Житлоінвестбуд-УКБ», наведеною в листі від 06.09.2019 № 114/4145/3, «виконавчий орган Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) реалізує надані статтею 31 Закону України «Про місцеве самоврядування» повноваження у галузі будівництва не шляхом делегування своїх повноважень генеральній будівельній організації, а шляхом виконання функцій замовника самостійно через підпорядковані комунальні підприємства залежно від мети та специфіки діяльності». Також у листі КП «Київбудреконструкція» від 04.09.2019 № 247/3-1004 зазначено: «**Наше підприємство є структурним підрозділом КМДА** та створене з метою забезпечення ефективного будівництва (реконструкції)».
- (109) Зазначене не може бути взяте до уваги, оскільки не ґрунтується на чинному законодавстві. Виходячи з норм Господарського кодексу України, а також Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», комунальні підприємства і орган місцевого самоврядування є окремими суб'єктами, незважаючи на відносини підпорядкованості. Так, статтею 78 Господарського кодексу України встановлено, що комунальне унітарне підприємство утворюється компетентним органом місцевого самоврядування в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входить до сфери його управління, орган, до сфери управління якого входить комунальне унітарне підприємство, є представником власника - відповідної територіальної громади і виконує його функції у межах, визначених цим Кодексом та іншими законодавчими актами; майно комунального унітарного підприємства перебуває в комунальній власності й

закріплюється за таким підприємством на праві господарського відання (комунальне комерційне підприємство) або на праві оперативного управління (комунальне некомерційне підприємство); комунальне унітарне підприємство не несе відповідальності за зобов'язаннями власника та органу місцевого самоврядування, до сфери управління якого воно входить.

- (110) Відповідно до статті 136 Господарського кодексу України право господарського відання є речовим правом суб'єкта підприємництва, який володіє, користується і розпоряджається майном, закріпленим за ним власником (уповноваженим ним органом), з обмеженням правомочності розпорядження щодо окремих видів майна за згодою власника у випадках, передбачених цим Кодексом та іншими законами, власник майна, закріпленого на праві господарського відання за суб'єктом підприємництва, здійснює контроль за використанням та збереженням належного йому майна безпосередньо або через уповноважений ним орган, не втручаючись в оперативно-господарську діяльність підприємства, щодо захисту права господарського відання застосовуються положення закону, встановлені для захисту права власності, суб'єкт підприємництва, який здійснює господарську діяльність на основі права господарського відання, має право на захист своїх майнових прав також від власника.
- (111) Отже, ототожнення органу місцевого самоврядування, який є органом влади, та комунального унітарного підприємства, що належить до сфери управління такого органу, яке є окремим суб'єктом права, що самостійно здійснює оперативно-господарську діяльність та несе самостійну відповідальність за її результати, є безпідставним.
- (112) Отже, відносини підпорядкованості та підконтрольності між комунальними підприємствами та виконавчим органом Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) не звільняють останнього від обов'язку проводити конкурси, у разі встановлення Законом такої необхідності (підпункт 2 пункту «а» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Комітет звертався з листами до Мінрегіону, зокрема з питанням, чи передбачає порядок організації (підпункт 1 пункту «а» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні») саме визначення відповідного підприємства, зокрема, відповідним розпорядчим актом, а не безпосереднє здійснення зазначених повноважень виконавчими органами сільських, селищних, міських рад. Мінрегіон не підтвердив правильності порядку організації будівництва, реконструкції і ремонту відповідних об'єктів шляхом визначення відповідного підприємства у відповідному розпорядчому акті, однак зазначив, що до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить виконання або делегування на конкурсній основі генеральній будівельній організації (підрядній організації) функцій замовника.
- (113) Також у листах комунальних підприємств, зокрема КП «Спецжитлофонд» від 02.07.2019 № 056/24-1436, КП «Київбудреконструкція» від 02.07.2019 № 247/6-747 та КП «Житлоінвестбуд-УКБ» від 29.03.2019 № 114-1476/2, зазначено, що компенсація за виконання функцій замовника є обґрунтованою та не допускається перевищення фактично понесених витрат за виконання функцій замовника над визначеним розміром коштів на утримання служби замовника.
- (114) Проте в зазначених листах комунальних підприємств відсутні належні докази того, що компенсація не перевищує фактично необхідного розміру витрат та покриває лише обґрунтовані витрати.
- (115) Разом із тим, за інформацією, отриманою з вебпорталу Prozorro, функції замовника, зокрема в місті Києві, виконуються районними в місті Києві державними адміністраціями

через свої структурні підрозділи без делегування їх комунальним підприємствам. Так, наприклад, замовниками капітальних ремонтів навчальних закладів є відповідні відділи освіти у районних у місті Києві державних адміністраціях.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 8 розділу VI Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 квітня 2016 року № 8-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 2016 року за № 686/28816, та Порядком повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 4 липня 2017 року № 468, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що підтримка, яка надається відповідно до рішення Київської міської ради № 416/6467 від 13.12.2018 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік», Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049, рішення Київської міської ради № 415/6466 від 13.12.2018 «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049», що буде перерахована підрядним організаціям, які визначаються за тендером відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», для проведення капітальних ремонтів та заходів з обслуговування модульних індивідуальних теплових пунктів у закладах освіти, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
2. Визнати, що підтримка, яка надається відповідно до рішення Київської міської ради № 416/6467 від 13.12.2018 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік», Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049, рішення Київської міської ради № 415/6466 від 13.12.2018 «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049», комунальному підприємству «Група впровадження проекту з енергозбереження в адміністративних і громадських будівлях міста Києва» для здійснення функцій замовника, що буде перерахована підрядним організаціям, які визначаються за тендером відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі», **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
3. Визнати, що підтримка, яка надається відповідно до рішення Київської міської ради № 416/6467 від 13.12.2018 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік», Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049, рішення Київської міської ради № 415/6466 від 13.12.2018 «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049» комунальному підприємству з утримання та експлуатації житлового фонду спеціального призначення «Спецжитлофонд», комунальному підприємству «Дирекція з капітального будівництва та реконструкції «Київбудреконструкція», комунальному підприємству з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ» для здійснення функцій замовника, **є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

4. Визнати, що державна допомога, яка надається відповідно до рішення Київської міської ради № 416/6467 від 13.12.2018 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік», Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049, рішення Київської міської ради № 415/6466 від 13.12.2018 «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049» комунальному підприємству з утримання та експлуатації житлового фонду спеціального призначення «Спецжитлофонд», комунальному підприємству «Дирекція з капітального будівництва та реконструкції «Київбудреконструкція», комунальному підприємству з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ» для здійснення функцій замовника, є **державною допомогою, недопустимою для конкуренції** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

5. **Припинити надання незаконної державної допомоги**, що надається комунальному підприємству з утримання та експлуатації житлового фонду спеціального призначення «Спецжитлофонд», комунальному підприємству «Дирекція з капітального будівництва та реконструкції «Київбудреконструкція», комунальному підприємству з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ» для здійснення функцій замовника, відповідно до рішення Київської міської ради № 416/6467 від 13.12.2018 «Про бюджет міста Києва на 2019 рік», Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049, рішення Київської міської ради № 415/6466 від 13.12.2018 «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку міста Києва на 2018 – 2020 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.12.2017 № 1042/4049».

6. Надавач підтримки зобов'язаний проінформувати Антимонопольний комітет України про припинення надання незаконної державної допомоги протягом двох місяців з дати офіційного оприлюднення цього рішення.

7. Повернути незаконну державну допомогу, визнану недопустимою для конкуренції.

7.1. Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації):

- у двомісячний строк з дати офіційного оприлюднення цього рішення забезпечити виконання заходів щодо повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції цим рішенням, в обсязі, наданому на дату офіційного оприлюднення цього рішення;
- негайно після офіційного оприлюднення цього рішення розпочати його виконання;
- ужити в межах повноважень, визначених законом, вичерпних та ефективних заходів для забезпечення повернення незаконної державної допомоги комунальним підприємством з утримання та експлуатації житлового фонду спеціального призначення «Спецжитлофонд», комунальним підприємством «Дирекція з капітального будівництва та реконструкції «Київбудреконструкція», комунальним підприємством з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ»;
- у разі порушення провадження у справі про банкрутство комунального підприємства з утримання та експлуатації житлового фонду спеціального призначення «Спецжитлофонд», комунального підприємства «Дирекція з капітального будівництва та реконструкції «Київбудреконструкція», комунального підприємства з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ» Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) зобов'язаний вступити до судового процесу та вчинити інші відповідні дії, передбачені законодавством, щодо відновлення

платоспроможності боржника, у тому числі подати відповідні вимоги кредиторів про повернення незаконної державної допомоги;

- не пізніше останнього дня двомісячного строку з дати офіційного оприлюднення цього рішення повідомити Антимонопольному комітету України про вжиті Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та комунальним підприємством з утримання та експлуатації житлового фонду спеціального призначення «Спецжитлофонд», комунальним підприємством «Дирекція з капітального будівництва та реконструкції «Київбудреконструкція», комунальним підприємством з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ» заходи з повернення незаконної державної допомоги та надати відповідне документальне підтвердження;

- забезпечити повернення незаконної державної допомоги комунальним підприємством з утримання та експлуатації житлового фонду спеціального призначення «Спецжитлофонд», комунальним підприємством «Дирекція з капітального будівництва та реконструкції «Київбудреконструкція», комунальним підприємством з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ» не пізніше останнього дня шестимісячного строку з дати офіційного оприлюднення цього рішення;

- у разі наявності підстав, що унеможливають (перешкоджають) виконання (виконання) цього рішення, надати письмові пояснення щодо наявності перешкод для виконання цього рішення не пізніше двох днів з моменту виявлення таких обставин; надання таких пояснень не звільняє від обов'язку виконати це рішення в повному обсязі;

- надати належні докази виконання цього рішення.

7.2. Комунальному підприємству з утримання та експлуатації житлового фонду спеціального призначення «Спецжитлофонд», комунальному підприємству «Дирекція з капітального будівництва та реконструкції «Київбудреконструкція», комунальному підприємству з питань будівництва житлових будинків «Житлоінвестбуд-УКБ» не пізніше останнього дня шестимісячного строку з дати офіційного оприлюднення цього рішення:

- повернути незаконну державну допомогу, визнану недопустимою для конкуренції у пункті 4 резолютивної частини цього рішення, в обсязі, наданому на дату офіційного оприлюднення цього рішення, шляхом перерахування в дохід загального фонду бюджету міста Києва;

- вчинити дії, передбачені заходами Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) для забезпечення повернення незаконної державної допомоги;

- інформувати Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Антимонопольний комітет України про виконання цього рішення;

- надати Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Антимонопольному комітету України докази виконання цього рішення з поданням засвідчених в установленому порядку копій документів, які підтверджують його виконання.

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.